

Varsinais-Suomen maakunnallinen ilmastovastuujaosto 16.11.2022

MUISTIO

1. Kokouksen avaaminen
Puheenjohtaja avasi kokouksen 9.00
2. Asialistan hyväksyminen kokouksen työjärjestykseksi
Asialista hyväksyttiin työjärjestykseksi
3. Erityisasiantuntija Miia Paananen *Turun ja Varsinais-Suomen EU-toimistosta* esitti ajankohtaisen katsauksen EU:n ilmastotyön rahoitukseen ja ajankohtaisiin kysymyksiin (esitys liitteenä).

EU:n missioiden toimeenpanovaihe lähtee käyntiin ja avautumassa on myös rahoitusmahdollisuuksia näiden toteutumiseen. Ilmastomuutoksen sopeutumisen missiossa tavoitteena on tukea ainakin 150 eurooppalaista aluetta ja yhteisöä parantamaan ilmastomuutoksen sopeutumista. Varsinais-Suomi ja Turku ilmoittautuivat ensimmäisten joukossa ja mission toteuttamiseksi saatiin rahoitus laajaan RESIST-hankkeeseen vesienhallinnan demonstraatioiden myötä. Edelleen luvassa myös TKI-rahoitusta sekä yhteistä verkostoitumista ja oppimista.

Sata eurooppalaista kaupunkia valittu kaupunkien missioon, jossa haetaan hyvin kunnianhimoista ilmastopolitiikkaa toteuttavia kaupunkeja. Turku mukana. Kaupunkien missioiden toteutumiseen on missioalusta NetZeroCities. Kohteena kaupungit, mutta tarkoituksena koota yhteen myös muiden (kaupunkiin linkittyvien) toimijoiden sitoumukset, ilmastosuunnitelmat ja investointisuunnitelmat. Kun kaupunki saa Mission Labelin, on mahdollisuus saada kohdennettua rahoitusta tai muuta hyötyä.

Terve maaperä -missiossa tavoitteena on maaperän terveyden edistäminen. Komission tavoitteena on vuoteen 2030 mennessä tukea ainakin 100 Living labsia, joka voi olla esimerkiksi yhteistyökokeilualue tai demoalue. Haasteena on hyvän verkoston ja kumppanuuksien kokoaminen. ERIAFF-verkostossa ollaan alueelta mukana ja mikäli tämä aihe kiinnostaa, voidaan vahvistaa yhteistyötä siellä aktiivisiin toimijoihin. Selvitetään vielä myös, voiko myös metsään liittyviä toimenpiteitä liittää tähän.

Lisäksi tarjolla on tutkimus- ja innovaatorahoitusta, joihin liittyvät infot järjestetään joulukuussa. Myös muita ajankohtaisia rahoitusmahdollisuuksia liittyy EU:n Green Deal -kokonaisuuteen, esim. innovaatorahasto (joka on erityisesti yrityksiin painottuva, ei niinkään tutkimusta), LIFE ja URBACT IV (Linkit). Alueelliset Interreg-rahoitusmahdollisuudet myös ajankohtaisia. Interreg BSR:n ideapaperivaihe on nyt auki. Esimerkkejä **Innovaatorahastosta** rahoitetuista hankkeista:

- large-scale-hankkeita: https://climate.ec.europa.eu/system/files/2022-07/LSC2_List_of_pre-selected_projects_6.pdf
- small-scale-hankkeita: https://climate.ec.europa.eu/system/files/2021-07/202107_if-ssc_list_of_pre-selected_projects_en.pdf
- Korkeakouluja ei hankkeisiin ole osallistunut, mutta tutkimuslaitoksia on ollut mukana.

Keskusteltiin myös energiarahoitusten kohdentamisesta ja siitä, onko esim. pienydinvoimaliin kohdentuvaan työhön mahdollista saada rahoitusta. Ydinvoima hyvin haastava teema Euroopan tasolla. Viime aikoina Varsinais-Suomen osalta pohdittu erityisesti intressejä vetyteknologian kehittämiseen. Tärkeää olisi saada rahoituksella kehitettyä laajasti eri energiaratkaisujen kehittämistä, koska kehitystyö vaatii pitkäjänteisyyttä.

Rahoitetuista hankkeista saa parhaiten tietoja eri ohjelmien sivuilta. Muutamia esimerkkejä rahoitetuista hankkeista:

- Positiiviset energiakorttelit - RESPONSE: <https://h2020response.eu/>
- Latausinfraan kehittäminen - User-CHI: <https://www.userchi.eu/>
- EU-hankkeet tutuiksi -jutuista löytyy myös hanke-esimerkkejä eri rahoitusohjelmista: <https://www.turkueuoffice.fi/eurooppatoimisto/eu-hankkeet-tutuiksi>

EU:n luonnon ennallistamisasetus. Komissio julkaisi asetusehdotuksen kesäkuussa 2022. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX:52022PC0304> Asettaa jäsenmaita sitovia tavoitteita luonnon ennallistamiseksi erilaisissa ekosysteemeissä vuoteen 2050 mennessä. Jäsenvaltioita veloitetaan laatimaan kansalliset ennallistamissuunnitelmat. Tarkemmat ehdotuksen tavoitteet löytyvät Miia Paanasen liitteenä olevasta esityksestä.

Kuntien osalta vertailuvuosi on 2021. Metsien osalta vertailuvuotena on esitetty vuotta 1952, mikä ei tunnuta Suomen näkökulmasta mielekkäältä. Vertailuvuosien asettaminen luonnon tilalle kaikkiaan haastavaa. Tavoitteet on asetettu vuosiin 2030, 2040 (60%) ja 2050 (90%) Ennallistettava niiden luontotyyppien osalta, joiden tila ei ole hyvä. Haasteena ehdotuksessa Suomen kannalta on ollut mm. se, että lähtötasoa ei arvioida eikä eri tyyppisissä tilanteissa olevia kuntia oteta tavoitteissa huomioon. Varsinais-Suomessa tehdään parhaillaan viherrakenneselvitystä, joka tuo tietoa tähän liittyen. Pohdittavaa, miten tavoitteet istuvat kaupunkien tiivistymistavoitteisiin. Tai jos kaupungit/kunnat edelleen haluavat laajentua. Mittareita on tarpeen kehittää, jotta saataisiin seurantaan yhteismitallisuutta. Syke mukana kehittämässä mittareita. Rajaa kaupunkien kehitysmahdollisuuksia niiden osalta, joilla viherrakennetta paremmin säilytetty.

Saaristomeri linkittyy erityisesti kansalliseen ennallistamissuunnitelmaan. Suomen kustannusarviosta puolet koostuu vesistöjen ennallistamisesta, mutta keskustelu täällä on kohdentunut erityisesti metsäkysymyksiin. Keskustelussa heräsi kysymyksiä myös siihen liittyen, mihin tilanteeseen varsinaisesti halutaan palata, kun ympäristö on muuttunut ja muuttuu jatkuvasti esim. ilmastonmuutoksen myötä.

Keskustelu on nyt avattu ja jatkuu eri pienryhmissä. Asetus vaatii paljon täsmentämistä, että mitä kaikkiaan tarkoittaa esim. rakennettujen rantojen osalta. Asetus esittää listan mahdollisista toimenpiteistä, mutta valtioiden vastuulla on varsinaisten toimenpiteiden määrittely. Paljon analysoitavaa asetuksessa ja pohdittavaa. On kuitenkin hyvin tärkeää, että luontokadon haasteeseen tartutaan tavoitteellisella työllä ja siksi rakentava suhtautuminen asetukseen ja toimeenpanoon on tärkeää.

4. Kuntien ja alueiden ilmastotyön indikaattorit

SYKE on osana Canemure-hanketta koonnut yhteen kuntien ja maakuntien energiaan ja liikenteeseen liittyviä indikaattoreita. [Linkki SYKEN indikaattoreihin](#) Valonia on kehittänyt Varsinais-Suomen kunnille yhteistä indikaattoripakettia. Tämän avulla kunnat voisivat systemaattisemmin seurata ilmastotyön etenemistä muutenkin kuin vuosittaisen päästölaskelman avulla. Riikka Leskinen Valoniasta esitteli aihetta ja Varsinais-Suomen kuntien yhteistä indikaattorityötä. (Ehdotetut indikaattorit liitteenä olevassa esityksessä.)

Tarkoituksena on, että Valonia kokoaa yhteen kuntien ilmoittamat indikaattoriluvut vuosittain (huhtikuussa) ensi keväästä alkaen. Osa indikaattoreista voidaan kerätä keskitetysti yhteen. Indikaattoreissa on mukana sekä suoraa päästövähennemää osoittavia indikaattoreita (esim. energiankulutuksen vähenemä) että kunnan aktiivisuutta osoittavia, päästöihin välillisesti vaikuttavia indikaattoreita (esim. hankintoihin liittyvät indikaattorit). Kunta voi peruspaketin lisäksi seurata haluamiaan indikaattoreita ja teettää esimerkiksi selvityksiä lisätiedon saamiseksi. Kunta voi hyödyntää tietoja haluamallaan tavalla omissa seurannan alustoissaan (mm. kuntastrategian seuranta), hankkeissa tai raporteissa.

Indikaattoreita kootessa on tutustuttu laajasti muihin indikaattorikokoelmiin, tässä ehdotuksessa on pyritty aavistuksen verran konkreettisempaan suuntaan huomioiden kuitenkin kuntien mahdollisuudet tiedon saantiin, kunta voi halutessaan viedä indikaattoreita pidemmälle. Jatkossa voidaan toivottavasti lisätä luontoon ja vesistöihin liittyviä indikaattoreita. Seurantaan kehitettäessä edelleen pohditaan myös linkittymistä MAL-sopimuksen seurantaan. Lisäksi seurataan kansallista tilannetta seurantatyökalujen osalta. Yhteistyötä toivotaan korkeakoulujen ja oppilaitosten kanssa indikaattoreiden edelleen kehittämistyössä, esim. opinnäytteinä kunnille.

Jaoston jäseniltä tuli muutamia kommentteja indikaattoreihin:

- Kaukolämmön ominaispäästöjä voisi seurata tuotannon polttoaineiden sijaan. Linkki: [Paikallisvoima | Kaukolämmön päästölaskuri \(klpaastolaskuri.fi\)](#)
- Kulikutapajakaumaa toivottiin indikaattoreihin mukaan, mutta siinä haasteena on raportin viive ja epätarkkuus. Seuraava raportti on luonnosvaiheessa, mutta se sijoittuu koronavuosiin
- pyöräteiden määrä kuvaa mahdollistamista ei niinkään muutosta liikkumismuodoissa, toisaalta se kuvaa kunnan aktiivisuutta konkreettisissa toimissa ja sillä on välillinen vaikuttavuus

5. Kuntien ilmastosuunnitelmavelvoitteen sisältö ja merkitys Varsinais-Suomen osalta.

Hallitus hyväksyi lokakuussa esityksen ilmastolain muuttamisesta, jonka mukaan ilmastolakia täydennetään kuntia koskevalla velvoitteella. Esitys on nyt valiokuntakäsittelyssä: [HE 239/2022 vp \(eduskunta.fi\)](#) Jatkossa laki velvoittaa kunnat laatimaan ilmastosuunnitelman yksin tai yhdessä alueen muiden kuntien kanssa. [Linkki hallituksen esitykseen](#)

Riikka Leskinen esitteli asiaa. Esityksen mukaan suunnitelmassa on oltava 1) tavoite kasvihuonekaasujen päästöjen vähentämisestä kunnassa; 2) toimet, joilla kasvihuonekaasujen päästöjä vähennetään kunnassa; 3) tiedot kasvihuonekaasujen päästöjen kehityksestä kunnassa; 4)

tiedot suunnitelman toteutumisen seurannasta. Lisäksi kunta voi asettaa myös sopeutumiseen ja nieluihin liittyviä tavoitteita ja toimia. Käytännössä kyseessä on raami, jonka pyrkimyksenä on yhtenäistää ja selkeyttää tavoitteiden asettamista ja seurantaa. Esitys ei itsessään tuo niille kunnille, joilla jo on ilmasto-ohjelma, uusia vaatimuksia, jos ohjelma jo nykyisellään sisältää päästötavoitteen, konkreettisia toimenpiteitä sekä seurannan suunnitelman.

Kunnan ilmastosuunnitelman hyväksyy valtuusto. Kunnan on seurattava suunnitelman toteutumista. Suunnitelma on otettava huomioon kuntalain (410/2015) 37 §:ssä tarkoitetussa kuntastrategiassa sekä 115 §:ssä tarkoitetussa toimintakertomuksessa. Kunta voi laatia tässä pykälässä tarkoitetun suunnitelman myös yhdessä alueen muiden kuntien kanssa. Yhteisessä suunnitelmassa on oltava kuntakohtaiset tavoitteet ja toimet. Yhteinen suunnitelma hyväksytään kunkin kunnan valtuustossa.

Laki tulee voimaan vuoden 2023 alusta ja tulossa on myös valtionavustus kunnille ilmastosuunnitelman laatimiseen. Ensimmäisessä vaiheessa kohdennetaan niille, joilta suunnitelma puuttuu. YM valmistelee opasta ilmastosuunnitelman laatimiseksi

6. Tiedoksi tuotavat asiat

7. Kokouksen päättäminen